

Landskap: SKÅNE Upptecknare: Ulla Andersson
 Härad: VILLANDS ^(sid. 1-2 fr.) ~~Torna hd~~ Berättare: Matilda Lorentzson, f. Hultén
 Socken: IVETOFTA Berättarens yrke: Änkefru
 Uppteckningsår: 1954 Född år 1872 i St. Råby

Sid. 1 - 2 från St. Råby och Bjällerups socknar,
 Torna hd, Skåne, samt från Lunds stad.

Biografiska uppgifter	Sid. 1
Anställning som lillpiga	" 1-2
Anställning på Sankt Lars m.m.	" 2-3
Ankomst till Bromölla 1908, mannens yrke, lön m.m.	" 3
Försäljning av kött, fisk, specerier etc.	" "
Skansen	" 4
Utbärning av tidningar och post m.m.	" "
Klubblokalen, Folkets hus	" "
Galizerna	" "
Läkarmottagning, sjuksköterskor m.m.	" 5
"Tunby", Bromölla	" "

ACC. N:R M. 14107:4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Född 1872. "Far var skräddare, och vi bodde just i skälet mellan Bjällerup och Råby, men vi räknade oss som Råbybor, och vi gick helst i Råby kyrka. Mina morföräldrar bodde i Nevits-
hög, och jag bodde hos dem och gick i skola där tills de dog, då fick jag börja tjäna. Det var i samband med konfirmationen, och jag konfirmerades 1886 för pastor Ekdahl i Bjällerup.

Jag var lillpiga på en gård i Bjällerup samtidigt som jag gick och läste. Det första halvåret fick jag 16 kr. Jag stades bara för ett halvår, för jag kom på våren, se Mikaeli var egentligen flytttiden. Där var jag 2 $\frac{1}{2}$ år, och det sista året fick jag 40 kr.

Jag hjälpte till med alla inomhussysslor, och det var snällt folk, de fordrade inte mer än en kunde. Storpigan, hon skulle kunna väva, det kunde inte jag, men jag fick lära mig spinna och karda.

Storpigan och jag låg i samma kammare, där fanns varken eldstad eller lyse, så vi fick klä av oss i mörke. Om vintrarna lade vi oss vid 8-tiden.

På morgonen skulle vi först mjölka, och under tiden kokte frun kaffe till oss. Sen skulle vi laga frukost, det var alltid sill och potatis, vi brukade stuva potatisen, och så flott på brödet och mjölk till. Mitt på dan hade vi middag, det var lagad mat. Vi hade ingen efterrätt, efterrätten, det var mjölken. Strax

ACC. N:R M. 14107:2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

efter middagen fick vi en kopp kaffe, men ingenting till. Vid 4-tiden åt vi i regel, det var stekt potatis och fläsk, kallades mer-afton. När de hade slutat arbetet och var färdiga för dagen, åt vi mjölk och bröd, det var kvällsmaten.

De bakade själv, men inte så ofta. Nere i källaren fanns en särskild hylla för bröd, där ställde vi brödkakorna på kant. Det var grovt bröd.

Sen tjänade jag på en gård till. Där var jag bara ett år. Det var inget bra ställe, jag trivdes inte, men man fick ju stanna ett år.

På den tiden höll de på att bygga asylen (Sankt Lars i Lund). Ryska snuvan grasserade, och de behövde folk. Jag sökte och kom in, på C-avdelningen. Det var minsann inte så trevligt att komma in bland dem, och man var ju innelåst hos dem. Asylen tog emot alla gamla, obotligt sinnessjuka. Jag var där $\frac{1}{2}$ år och hade 10 kr per månad.

Sen var där inte plats längre på den avdelningen, men det var ledigt i köket, och jag fick plats där. Jag kokte maten, och jag var i köket i tre år och hade 10 kr per månad. Vi hade det ganska bra med ledigheten i köket, varannan eftermiddag var jag fri några timmar, och när maten var inlämnad, var jag fri, och varannan söndag var jag också fri.

Sen lärde jag att sy hos en sömmerska i Lund, och jag

2.

ACC. N:R M. 14107:3.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

var anställd hos henne tills jag gifte mig, och även sen jag hade gift mig tog jag hem arbete och sydde. När jag sydde hos henne, fick jag 6 kr i veckan.

Som gift bodde jag först i Malmö ett par år, och så bodde vi 5 år i Furulund, och sen kom vi hit till Bromölla 1908. Min man stod för det elektriska här. Han hade 25 kr i lön från Hemsjö, och sammanlagt hade vi nog 200 kr i månaden, och så fritt ljus. Vi köpte bränne genom fabriken. Det var ju en god hjälp, att jag kunde sy. Jag sydde alla våra kläder och ibland till andra.

Vi köpte kött av slaktar Malmberg. Han körde först ikring och sålde, sen slog han upp ett skjul mellan Nikanders och sjukstugan, och där hade han öppet vissa dagar. Då kostade lammkött 70 öre/kg, och kotlett kostade 1 kr/kg.

Fisk körde de också omkring och sålde. Den ende jag kommer ihåg, var från Hällevik, och han lever än.

Specerier handlade vi hos Petterssons liksom mjölk och bröd. Här fanns en bagare, bageriet låg ungefär där som Anderssons charkuteri ligger. Något kafé fanns här inte då, men sen kom ju Bolins kafé, och det låg där torget nu är.

Vi hade en liten jordbit ovanför Bröderna Anderssons. Där odlade vi grönsaker, och dem vi inte själva hade, köpte vi hos en trädgårdsmästare Persson, som bodde på Skansen, och som hade varit på Årup. Han hade litet trädgårdsmästeri och sålde grönsaker.

3.

ACC. N:R M. 14107: 4

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skansen, det var ett gammalt lågt rödmålat hus med halmtak. En del av huset var visst reveterat, och en del var bara av trä.

Vi brukade kunna klara oss med vad här fanns. Vi reste in till Sölvesborg och köpte charkuterivaror, och så köpte vi tidningen där, för den kunde vi inte få i Bromölla till en början.

Den första tiden vi hade prenumererat, hämtade vi tidningen hos Prins-Olan, sen kom den också till Petterssons. Posten kom alltid till Petterssons, och så fick vi hämta den där.

Öl och dricka kunde vi inte få köpa här på platsen, men här var en som körde ikring och sålde. Hotellet fanns här.

Under kontoret fanns en tvättstuga, och där tvättade vi. Vi var några stycken, som tvättade där, fru Wendt och en städerska på kontoret, som hette Anna, och det kostade ingenting.

De, som hörde bruket till, fick använda klubblokalen. När direktören fyllde år, hade han tillställningar där.

Varje söndag var det dans i Folkets hus. Dans, det var nöjet, på sommaren dansade vi i parken utanför Folkets hus.

Galizerna hade sina tillställningar i klubblokalen, och där sprang de andra och tittade på. Galizerna var ju katoliker, och ibland hade de bröllop i klubblokalen. De höll sig bara för sig själva. Efter vissa månader här fick de resa tillbaka, det var för att de inte skulle behöva skriva sig här.

4

ACC. N:R M. 14107:5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5.

Ett tag hade doktorn sin mottagning på klubblokalen, och då bodde sköterskan i det huset, där fru Weise bor. Sen flyttades mottagningen till sjukstugan, där nere, och sköterskan fick sin bostad där uppe. Den sjuksköterskan, som fanns, när vi kom, gifte sig med en förman, som hette Alsén. Efter henne kom Elin Persson, och efter henne kom syster Selma. Bruksläkare då var doktor Assarsson, och han bodde i Sölvesborg.

Det var länge som sjuksköterskan inte hade telefon, och eftersom vi också bodde på sjukstugan, har jag sprungit med många, många sjukbud till henne. Utanpå hennes dörr hängde en griffeltavla, och där skrev hon var hon var.

Jag hade nyckel till sjukstugan, och jag fick lägga om, när det kom något brådskande, och sköterskan inte var hemma. Jag kommer särskilt ihåg en karl. Han var toffelmakare, och han hade skurit ett finger nästan av sig, det var bara litet, som höll det kvar, och han ville, att jag skulle skära av det riktigt, och han var så envis. Jag nekade, och jag sa, att jag har sett så många fingrar, som läkts, och det blev som jag ville, och hans finger läktes riktigt bra sen.

Jag har aldrig hört, att de kallade detta för Tunnby, det var väl förr i tiden. När vi kom hit, fanns alla båtsmanshusen och några av husen utesfater Storgatan, annars var här inte mycket bebyggt."